

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Capitulare quintum anni DCCCIII. sive alia capitula nuper audita &
comperta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

CAPITVLARE QVINTVM ANNI DCCCLIII

*Nunc primùm editum ex duobus antiquis codicibus manuscriptis, uno Palatino
bibliothecæ Vaticanæ, altero sancti Vincenij Metensis.*

ALIA CAPITVLA ADDENDA SVNT EA QVÆ NVPER
AVDITA ET COMPERTA HABEMVS.

CAP. I.

DE Clericis & laicis qui chrisma ad aliquam nimietatem dant & accipiunt. Si quis Presbyter aut Diaconus dare aut accipere præsumperit, gradum amittat. Ceteri Clerici & nonnanes disciplinam corporalem & carceris custodiam sustineant. Laici qui acceperint, aut alicui dederint, manum perdant.

I.

De negotio super omnia præcipiendum est ut nullus audeat in nocte negotiare in vasa aurea & argentea, mancipia, gemmas, caballos, animalia, excepto vivanda & fodro, quod iter agentibus necessaria sunt; sed in die coram omnibus & coram testibus unusquisque suum negotium exerceat.

II.

Reliqua capitula quæ in anteriore capitulari scripta sunt, tam de venundatione annonæ, & de reliquis iustitiis, & de restauratione Ecclesiarum, & de pace, & de fugitivis, & de singulis quibusque causis, omnia ita observentur.

Hæc defunt capita octo.

XII.

Nemini liceat servum suum propter damnum à se dimittere; sed juxta qualitatem culpæ dominus ejus pro ipso servo respondeat, aut componat quicquid ille fecit usque ad super plenam leudem liberi hominis. Quicquid super hoc fuerit, inregauditio esse videtur.

XIII.

Si inventus fuerit quis chartam falsam fecisse aut falsum testimonium dixisse, manum perdat aut redimat.

XIV.

Vt homo liber peccato imminente, quod ablit, patrem aut matrem, avunculum vel nepotem interfecerit, hereditatem propriam amittat. Et si quis mœchatus fuerit matrem, sororem, amitam, aut neptam, similiter hereditatem perdat.

XV.

Vt homines fiscalini sive coloni aut servi in alienum dominium commorantes, à priore domino requisiti, non aliter eisdem concedantur nisi ad priorem locum, ubi prius visus fuit mansisse, illuc revertatur, & ibi diligenter inquiretur de statu ipsius cum cognatione ejus. Hoc à nobis præceptum est omnibus cognitum facere.

XVI.

Vt infra regna Christo propitio nostra omnibus iterantibus nullus hospitium denegat, mansionem & focum tantum. Similiter pastum nullus contendere faciat, excepto prato & messe.

XVII.

Vt liberi homines nullum obsequium Comitibus faciant, nec Vicariis, neque in prato, neque in messe, neque in aratura aut vinea, & conjectum ullum vel residuum eis resolvant; excepto servitio quod ad Regem pertinet, & ad heribannatores, vel his qui legationem ducunt.

XVIII.

Vt ubicunque inveniuntur Vicarij aliquid mali consentientes vel facientes, ipsos eicere & meliores ponere jubemus.

XIX.

Vt Comites & Vicarij eorum legem sciant, ut ante eos injuste neminem quis judicare possit, vel ipsam legem mutare.

XX.

Vt quicunque in dona regia caballos præsentaverit,

praesentaverit, in unumquemque suum nomen scriptum habeat.

XXI.

Vt qui oratorium consecratum habet, vel habere voluerit, per consilium Episcopi de suis propriis rebus ibidem largiatur, ut propterea illi vici canonici non sint neglecti.

XXII.

Vt nullus homo praesumat teloneum in ullo loco accipere, nisi ubi antiquitus pontes constructi sunt, & ubi navigia praecurrunt, & antiqua videtur esse consuetudo. Similiter nec rodaticum neque pulveraticum ullus accipere praesumat. Quia qui hoc facere tentaverit, bannum dominicum omnimodis componere debet.

CAPITVLARE SEXTVM ANNI DCCCIII.

S I V E

CAPITVLA DATA AD INTERROGATIONEM CVIVSDAM COMITIS AVT MISSI DOMINICI.

Nunc primum edita ex duodus antiquis codicibus MSS. uno Palatino bibliotheca Vaticana, altero sancti Vincentij Metensis.

CAP. I.

Continebatur namque in primo capitulo, utrum ubi colonam servus cujuslibet uxorem acceperit, infantes illorum pertinere deberent ad illam colonam, an ad illum. Considera enim si proprius servus tuus alterius propriam ancillam sibi sociaverit, aut alterius servus propriam propriam ancillam ad uxorem acceperit, ad quem ex vobis eorum procreatio pertinere debeat, & taliter de istis fac, quia non est amplius nisi liber & servus.

I I.

De secundo unde me interrogasti, si Comes de notitia solidum unum accipere deberet, & Scabinij sive Cancellarius, lege Romanam legem, & sicut ibi inveneris, exinde facias. Si autem ad Salicam pertinet legem, & ibi minimè repereris quid exinde facere debeas, ad placitum nostrum generale exinde interrogare facias.

I I I.

Continebatur quippe in tertio capitulo de his qui per falsos testes libertatem consequuntur, quid ex his facere deberes interrogasti. Nos verò ubique vobis praecipimus ut nequaquam cum falso testimonio ullus se liberare potuisset de servitio. Et si secundum legis ordinem se liberare potue-

Tom. I.

rit, liber permaneat. Si verò cum falsis testibus, nequaquam illi consentias.

I V.

In quarto namque capitulo declarabat de his qui prima nec secunda nec tertia vice maniti ad vestram praesentiam venire nolunt. Similiter de ipsis praecipimus quid ex his facere deberet.

V.

In quinto autem capitulo referebatur de Episcopis, Abbatibus, vel ceteris nostris hominibus, qui ad placitum vestrum venire contempserint. Illos verò per bannum nostrum ad placitum vestrum bannire faciatis. Et qui tunc venire contempserint, eorum nomina adnotata ad placitum nostrum generale nobis repraesentent.

V I.

In sexto autem capitulo scriptum erat de pontibus antiquis constitutis, vel de illicitis teloneis. Vnde praecipimus ut ubicunque antiqua consuetudo fuit teloneum accipiendi, teloneum legitimum accipiant. Nam & hoc antea vobis ore proprio injunximus, & nequaquam intellexistis.

V I I.

In septimo autem capitulo, ubi referebatur qualiter post querelas dominorum servi eorum chartas ostendant, & ipsi servi à Scabineis sententia accepta eas veras

Cc